

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС
освітнього компонента
МОНІТОРИНГ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ
Підготовки магістра
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми: Економіка довкілля і природних ресурсів

Силабус навчальної дисципліни «МОНІТОРИНГ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ» галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 «Економіка», за освітньою програмою «Економіка довкілля і природних ресурсів».

Розробник: завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, д.е.н., проф. Павлова О.М.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(Якимчук А.Ю.)

Силабус затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

протокол № 1 від 09.09.2022 р.

Завідувач кафедри:

Павлова О.М.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка», «Економіка довкілля і природних ресурсів» Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2022 / 2023
		Семестр 3
		Лекції 20 год.
ІНДЗ: немає		Практичні 20год.
		Самостійна робота 72 год.
		Консультації 8 год.
Форма контролю: іспит		
Мова навчання:		Українська

II. Інформація про викладача

Павлова Олена Миколаївна
д. е. н.,
професор
професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу
Контактна інформація – +380985038484, E-mail: pavlova.olena@vnu.edu.ua
Дні занять розміщено на: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1.Анотація курсу. Дисципліна “Моніторинг соціально-економічних систем” спрямована на організацію і функціонування системи моніторингу, оцінювання і прогнозування стану екологічних систем, їх елементів, біосфери, характеру впливу на них природних і антропогенних факторів.

2.Мета і завдання навчальної дисципліни – вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі одержання інформації щодо поточного стану компонентів соціально-економічних систем, оцінки впливу різних факторів на їх формування і розвиток, прогнозування змін стану соціально-економічних систем на перспективу, розробки науково обґрунтованих рекомендацій для проведення заходів підвищення ефективності функціонування соціально-економічних систем та їх обґрунтування.

3.Результати навчання (Компетентності)

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність визначати та розв’язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що

передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов тавимог.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4.Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК8.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Фахові компетентності

СК5.Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку. СК6.Здатність формувати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх,обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявніресурси.

СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінськихрішень.

СК9.Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективнихпроектів у соціально-економічній сфері.

СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Програмні результати навчання

ПРН 4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН 7.Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовуватипропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.ПРН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ .	Сам. роб.	Ко нс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Моніторинг соціально-економічних систем як наука						
Тема 1. Моніторинг соціально-економічних систем: визначення, форми, принципи організації.	11	2	2	7	0	усне опитування. 4 бали
Тема 2. Об'єкти і суб'єкти соціально-економічного моніторингу	12	2	2	7	1	усне опитування. 4 бали

Тема 3. Теоретико-методологічні підходи до вивчення соціально-економічних процесів	12	2	2	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 4. Організація і проведення моніторингового дослідження	16	4	4	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Разом за модулем 1	51	10	10	28	3	max 16 балів
Змістовий модуль 2. Види моніторингу соціально-економічних систем						
Тема 5. Статистичний моніторинг	12	2	2	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 6. Соціологічний моніторинг	12	2	2	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 7. Політико-правовий моніторинг	12	2	2	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 8. Управлінський моніторинг	12	2	2	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 9. Соціальний моніторинг	11	1	1	8	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 10. Досягнення і перспективи використання технологій моніторингу соціально- економічних процесів	10	1	1	8		усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Разом за модулем 2	69	10	10	44	5	max 24 бали
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						Бал
Модульна контрольна робота						max 60 балів
Всього годин / Балів	120	20	20	72	8	max 100 балів

5. Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи здобувач освіти, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання. Метою самостійної роботи є набуття здобувачами освіти практичних навичок щодо засвоєння знань з соціально-економічного моніторингу, його форм та видів, визначення об'єкта і суб'єкта моніторингу та дослідження теоретико-методологічних підходів до вивчення соціально-економічних процесів.

Для виконання роботи здобувач освіти обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Соціальний моніторинг: визначення змісту та форми.
2. Наукові принципи організації.
3. Соціальний моніторинг як систематична форма діагностики соціальних процесів і соціальних проблем і консультування щодо їх вирішення.
4. Соціальний моніторинг як інформаційно-аналітична основа організаційного, інституційного контролю в процесі прийняття управлінських рішень.
5. Основні форми соціального моніторингу: статистичний, соціологічний, соціально-психологічний, психологічний, медичний, педагогічний.
6. Технології соціальних моніторингових досліджень як операції збирання, обробки й аналізу інформації про суспільні процеси та явища.
7. Соціальні процеси, соціальні проблеми як об'єкт моніторингу — періодичної діагностики на основі системи визначених індикаторів.
8. Суб'єкт соціального моніторингу як професійний виконавець організації та проведення пролонгованого дослідження соціальних процесів і проблем.
9. Інституціональні, групові та індивідуальні суб'єкти проведення соціальних моніторингових досліджень.
10. Програма організації та проведення моніторингових соціальних досліджень.
11. Системний аналіз. Структурно-функціональний аналіз як теоретична основа моніторингових соціальних досліджень.
12. Соціально-психологічні, психоаналітичні та психіатричні підходи як теоретична основа моніторингових соціальних досліджень.
13. Статистичне спостереження, групування абсолютних даних, обробка даних.
14. Виміри соціальних змінних і методи їх аналізу (вибірковий, кореляційний, факторний, багатовимірний шкаловий, кластерний).
15. Обробка соціальної інформації за допомогою комп'ютерної техніки та графічне зображення її результатів.
16. Державна та галузева статистична звітність.
17. Опитування як соціологічна технологія соціальних моніторингових досліджень.
18. Фокус-група як метод групового інтерв'ю та спеціалізована технологія соціальних моніторингових досліджень.
19. Метод глибинного інтерв'ю як якісна технологія соціальних досліджень.
20. Біографічний метод у системі соціальних досліджень.
21. Психологічне тестування як метод соціальних досліджень.
22. Моніторингові дослідження політичних настроїв, політичних орієнтацій та ідеалів.
23. Електоральні моніторингові дослідження.
24. Експертні політологічні дослідження.
25. Правовий моніторинг (масовий та експертний).
26. Правова експертиза законодавчих документів.
27. Статистико-кримінальний моніторинг.

28. Статистичний і соціологічний моніторинги роботи законодавчих і виконавчих органів державної влади.
29. Управлінський моніторинг як інформаційно-аналітичний процес.
30. Управлінський моніторинг як алгоритм прийняття управлінських рішень “планування – організація – контроль – планування”.
31. Управлінський моніторинг стану зовнішнього та внутрішнього середовища організації.
32. Маркетингові дослідження, маркетинговий аналіз, маркетинговий аудит як інтегрована форма управлінського моніторингу.
33. Соціологічні та соціально-психологічні технології в системі управлінського моніторингу соціально-економічної ефективності організаційного розвитку.
34. Екологічний моніторинг.
35. Моніторинг у системі засобів комунікації (пошта, телефон, мобільний зв’язок, Інтернет) та інформації (телебачення, радіо, преса).
36. Освітній моніторинг.
37. Спортивний моніторинг (залучення людей до спортивно-оздоровчих занять).
38. Статистичні, соціологічні, соціально-психологічні, медико-діагностичні та інші технології інформаційно-аналітичного забезпечення соціальної роботи.
39. Державний, громадський і приватний компоненти системи соціальної роботи сучасного суспільства як суб’єкти та об’єкти соціального моніторингу.
40. Моніторинг ефективності соціальної роботи (роботи різних соціальних служб) як результатів реалізації соціальної політики. Моніторинг морально-етичних, професійних якостей працівників соціальних служб.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача вищої освіти. Відвідування занять є обов’язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Здобувачі вищої освіти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об’єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов’язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов’язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролі. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих

V. Підсумковий контроль

На іспит виносяться основні питання, типові та ситуаційні завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час вирішення завдань в межах окремих тем.

Питання та форма проведення іспиту повинні бути визначені у силабусі.

Перелік питань на іспит

1. Досягнення і перспективи використання технологій соціально-економічного моніторингу.
2. Розвиток інформаційно-комп'ютерного забезпечення моніторингових досліджень.
3. Соціальний моніторинг: визначення змісту та форми.
4. Наукові принципи організації.
5. Основні форми соціально-економічного моніторингу: статистичний, соціологічний, соціально-психологічний, психологічний, медичний, педагогічний.
6. Об'єкт і суб'єкт соціального моніторингу.
7. Провідні наукові центри й організації моніторингових соціальних досліджень в Україні.
8. Провідні наукові центри й організації моніторингових соціальних досліджень за кордоном.
9. Програма організації та проведення моніторингових соціальних досліджень.
10. Метод глибинного інтерв'ю як якісна технологія соціальних досліджень.
11. Біографічний метод у системі соціальних досліджень.
12. Психологічне тестування як метод соціальних досліджень.
13. Моніторингові дослідження політичних настроїв, політичних орієнтацій та ідеалів.
14. Електоральні моніторингові дослідження.
15. Екологічний моніторинг.
16. Радіаційний моніторинг.
17. Санітарно-гігієнічний моніторинг.
18. Транспортний моніторинг.
19. Житлово-комунальний моніторинг.
20. Професійна підготовка фахівців для моніторингових соціальних досліджень.
21. Глобалізація та локалізація як тенденції розвитку соціально-моніторингових досліджень.
22. Розвиток інтегративних і спеціальних моніторингових досліджень соціальних процесів.
23. Створення високоефективних інформаційних мереж соціального моніторингу стану і проблем соціального розвитку.
24. Розробка і впровадження перспективних інтегрованих показників соціального розвитку.
25. Бази даних, бази знань та інформаційно-аналітичні карти як основа розвитку соціально-моніторингових досліджень та забезпечення адресної, високоякісної соціально-гуманітарної допомоги.
26. Сутність методології.
27. Використання економічних законів.
28. Принципи прогнозування і планування.
29. Концепція економічного прогнозування та планування.
30. Формування системи управління процесом оцінювання.
31. Розроблення плану здійснення оцінювання.
32. Проведення оцінювання.

33. Складання звіту за результатами оцінювання.
34. Індекс людського розвитку як комплексний індикатор стану суспільства.
35. Інтегральний індекс соціального самопочуття. Індекс соціальної толерантності.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Григорків В.С. Моделювання економіки: підручник Чернівці:Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
2. Hryhorkiv Vasyl, Buiak Lesia, Hryhorkiv Mariia The dynamic model of economy in view of socio-economic clusterization and tax burden. The Economics of the XXI Century: Current State and Development Prospects: monograph / Published by Sciemcee Publishing – London, 2018. p. 217-231 3.
3. Ярошенко О.І., Григонків М.В.Числові методи: навч. посібник Чернівці : ЧНУ, 2018. 172 с.
4. Павлов К.В., Павлова О.М. Мікроекономіка: методичні вказівки до практичних занять. Луцьк. ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 79 с.
5. Павлова О.М. Теорія економічної науки: методичні вказівки до практичних занять. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 46с.
6. Дзядикевич Ю.В. Економіка довкілля і природних ресурсів: монографія / Ю.В. Дзядикевич та ін. Тернопіль : Астон, 2016. 392 с.
7. Огляд стану забруднення навколишнього природного середовища на території України за даними спостережень гідрометеорологічних організацій у 2016 році [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://cgosreznevskyi.kiev.ua/index.php?fn=u_zabrud&f=ukraine
8. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. – К.: НІСД, 2014. 117 с.
9. Страпчук С. І. Моніторинг індикаторів сталого розвитку соціально-економічних систем різних рівнів. *Вісник ХНАУ*. Харків, 2020. № 3. С. 162-175.
10. Новицький В. А. Теоретичні засади дослідження розвитку соціально-економічних систем. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2019. С. 20-23.
11. Таран-Лала О. М. Функціонування соціально-економічних систем: теорія та практика : монографія. Полтава: ПУЕТ, 2016. 332 с.
12. Ярошенко І.В. Методичні підходи щодо створення та забезпечення функціонування системи моніторингу та оцінки соціально-економічного розвитку регіонів в Україні : *Проблеми економіки*. Київ, 2015. № 1. С. 180-186.